

Załącznik do uchwały Nr XXXIX/250/2014
Rady Miejskiej Łasin
z dnia 29 października 2014 r. r.

PLAN ODNOWY MIEJSCOWOŚCI NOWE MOSTY

W RAMACH DZIAŁANIA

**PROGRAM ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH
NA LATA 2014 – 2020**

ODNOWA I ROZWÓJ WSI

**MIASTO I GMINA ŁASIN
POWIAT GRUDZIĄDZKI
WOJEWÓDZTWO KUJAWSKO - POMORSKIE**

INFORMACJE O PROGRAMIE

Rozwój i odnowa obszarów wiejskich to jedno z najważniejszych wyzwań, jakie stoją przed Polską po wejściu do Unii Europejskiej.

Zasadniczym tego celem jest wzmocnienie działań służących niwelowaniu istniejących dysproporcji w poziomie rozwoju w stosunku do terenów zurbanizowanych. Program Odnowy Miejscowości jest nowym podejściem do rozwiązywania problemów wsi. To koncepcja ożywienia gospodarczego obszarów wiejskich z wykorzystaniem lokalnych zasobów, tradycji i tożsamości wsi. W działaniu tym najważniejsza jest integralność wsi w jej wymiarze społecznym, duchowym wraz z całym dziedzictwem kultury materialnej i krajobrazu. Słabo rozwinięta infrastruktura techniczna i społeczna wsi stanowi jedną z barier rozwoju obszarów wiejskich, zarówno pod względem społecznym, jak i gospodarczym. Wychodząc naprzeciw tym problemom należy podjąć działania, które mają na celu zminimalizowanie dysproporcji między wsią a miastem. Przygotowanie przez mieszkańców wsi długofalowego programu rozwoju, opartego na wspólnie wypracowanej wizji jest pierwszym krokiem w programie rzeczywistej odnowy.

Plan jest dokumentem strategicznym, określającym najważniejsze działania, które sami zainteresowani uznali za istotne dla swojej miejscowości. Działania, które pomogą im rozwiązać problemy, pokonać bariery i osiągnąć stawiane sobie przez nich cele.

Trudno jest sfinansować wszystkie potrzebne mieszkańcom przedsięwzięcia, ale uruchomienie wszelkich zasobów własnych wspólnoty oraz wykorzystanie pomocy zewnętrznej oferowanej przez gminę i region, dostępnej poprzez fundusze zewnętrzne, w tym fundusze Unii Europejskiej na pewno przyniesie rezultaty.

Efektem tych działań będzie poprawa warunków życia poprzez rozwój infrastruktury kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej, poprawa zagospodarowania przestrzennego wsi oraz uatrakcyjnienie obszarów wiejskich, jako miejsca zamieszkania.

Wstęp

Rozwiązywanie najważniejszych problemów społecznych wsi leży w kwestii społeczności lokalnej i samorządu. Skuteczność zależy od ich aktywności, przedsiębiorczości i sprawności.

Koncepcja odnowy miejscowości odwołuje się do wartości życia i dziedzictwa kultury wiejskiej, a więc do zachowania tożsamości. Program ten także będzie pokreśleniem ogromnej potrzeby rozwoju cywilizacji wsi. Czynnikiem łączącym będzie uspołecznienie wszelkich działań, czyli aktywność społeczna rozumiana jako wspólne planowanie i realizacja celów.

Powodzenie programu będzie zależało od jego kompleksowego podejścia a także od tych wszystkich, którym nie jest obojętny proces rozwoju wsi. Kompleksowe wsparcie musi, zatem dotyczyć takich sfer jak przestrzeni i architektury, rolnictwa, kultury i duchowości, życia społecznego, polityki lokalnej, edukacji, środowiska naturalnego oraz gospodarki.

Odnova miejscowości koncentruje się wokół zagadnień związanych z ekonomicznym bytem wsi, ale również z warunkami materialnymi oraz ze standardem życia mieszkańców. Jednocześnie akcentuje się jakość życia, wynikającą z pozamaterialnych, duchowych i społecznych potrzeb osób i całej społeczności wiejskiej.

Model odnowy miejscowości składa się z trzech czynników, które muszą z sobą korelować. Czynniki te to zaangażowanie społeczności lokalnej, wsparcie gminy, regionu, specjalistów oraz wsparcie krajowe i zagraniczne poprzez m. in. fundusze krajowe i strukturalne UE.

W procesie odnowy wsi mocno akcentuje się zmianę w mentalności mieszkańców. Zmiany te dotyczą wzięcia odpowiedzialności za swoje bezpośrednie otoczenie, jak również za przyszłość swojej społeczności. Zatem odnowa miejscowości Nowe Mosty to odbudowa tożsamości i integralności całej wsi oraz zachowanie wartości życia wiejskiego, które głęboko tkwi w kulturze i tradycji.

Jest to przede wszystkim zmiana myślenia z kategorii roszczeniowej w odpowiedzialność za przyszłość wiejską. Aktywność społeczna i uczestnictwo w rozwiązywaniu problemów lokalnych podstawą programu „odnowa miejscowości”.

Reasumując należy, więc stwierdzić, iż odnowa miejscowości jest współcześnie ważną napędową siłą rozwoju obszarów wiejskich. To proces kształtowania warunków życia ludzi na obszarach wiejskich, którego animatorem i podmiotem jest społeczność lokalna. Oddziałuje się on na standard życia i jego jakość oraz na źródła utrzymania mieszkańców,

jednocześnie zachowując tożsamość wsi, która wyraża się wartościami życia wiejskiego, wzmocnieniem i rozwojem dziedzictwa duchowego, kulturowego i materialnego wsi.

Na zebraniu Rady Sołeckiej, w której wzięli udział członkowie Rady oraz mieszkańcy wsi. Podjęto debatę na temat „Planu Odnowy Miejscowości”.

Po konsultacjach wybrano grupę osób, która zgodziła się na opracowanie „**Planu Odnowy Miejscowości**”.

Inicjatorami i twórcami „Planu Odnowy Wsi” byli :

Andrzej Rejewski

Wioletta Kozioł

Milena Sornat

Lucyna Wiktor

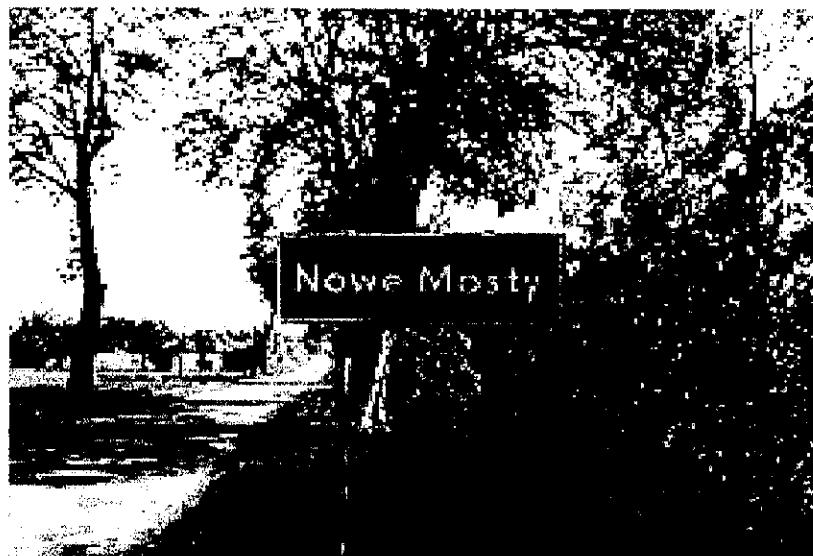
Łukasz Kozioł

Opracowany plan został przedstawiony ogółowi mieszkańców na nadzwyczajnym zebraniu mieszkańców dnia 25.09.2014 r., mieszkańcy sołectwa podjęli uchwałę Nr 1/2014 w sprawie uchwalenia Planu Odnowy Miejscowości Nowe Mosty na lata 2014 – 2020.

Koordynatorem działań i realizacji wybrano sołtysa wsi Nowe Mosty.

1. Charakterystyka miejscowości, w której będzie realizowana operacja.

Nowe Mosty

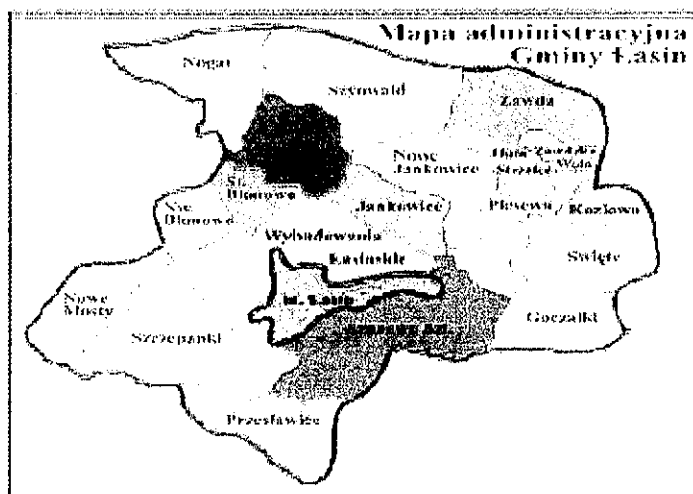
Położenie geograficzne.

Nowe Mosty – wieś w Polsce położona w północno-zachodniej części województwa kujawsko-pomorskiego, w powiecie grudziądzkim, w gminie Łasin.

Wieś graniczy z miejscowością Szczepanki, Stare Błonowo, Rogóźno, Bukowiec.

Do najbliższego miasta Łasin jest 5 km. W zasięgu 30 km leży miasto Grudziądz.

Nowe Mosty – nazwa niemiecka Neubrück, w dokumentach również nazwy: Neudorf, Nuwedorf, Nowimost.

W latach 1975-1998 miejscowość administracyjnie należała do województwa toruńskiego.

Wieś założono w średniowieczu. Ulokowana została na prawie chełmińskim. W czasach krzyżackich stanowiła własność zakonu w wójtostwie Rogozińskim. Miała ona wówczas 20 włók, z których sołtys otrzymał 3 włóki wolne, Leman zaś – 2 włóki i 4,5 morgi (miał on obowiązek dostarczania listów z zamku w Rogóźnie do zamku w Radzynie). Z dokumentów z 1435 i 1442 roku wynikało, że wszystkie włóki były osadzone przez włościan.

Od 1570 roku stanowiła własność królewską w powiecie chełmińskim, starostwie Rogozińskim. Podczas wojny trzynastoletniej wieś została zniszczona, a całkowite wyludnienie nastąpiło podczas wojen szwedzkich. Nowe Mosty zostały ponownie zaludnione w 1725 r.

W 1774 r. wieś wydano na własność rządowi pruskiemu.

Od 1818 roku wieś znalazła się w powiecie grudziądzkim. W roku 1868 Nowe Mosty miały powierzchnię 934 mórg. Mieszkańców było 84. Budynków było 24, domów mieszkalnych 12. Poczta i parafia ewangelicka w Łasinie. Parafia katolicka była w Rogóźnie. Szkoła była na miejscu. W roku 1910 Nowe Mosty wraz z Kolonią Nowe Mosty i Lipowcem miały powierzchnię 700,7 ha i liczyły 304 mieszkańców.

Wieś położona jest na prawym brzegu rzeki Osy w odległości ok. 8 km w kierunku zachodnim od Łasina. Przez wieś przechodzi droga krajowa nr 16.

Wieś charakteryzuje się układem ulicówki z zagrodami zgrupowanymi zwarcie po obu stronach drogi.

Zachowały się nieliczne zabudowania murowane z 2 połowy XIX wieku.

Liczba ludności.

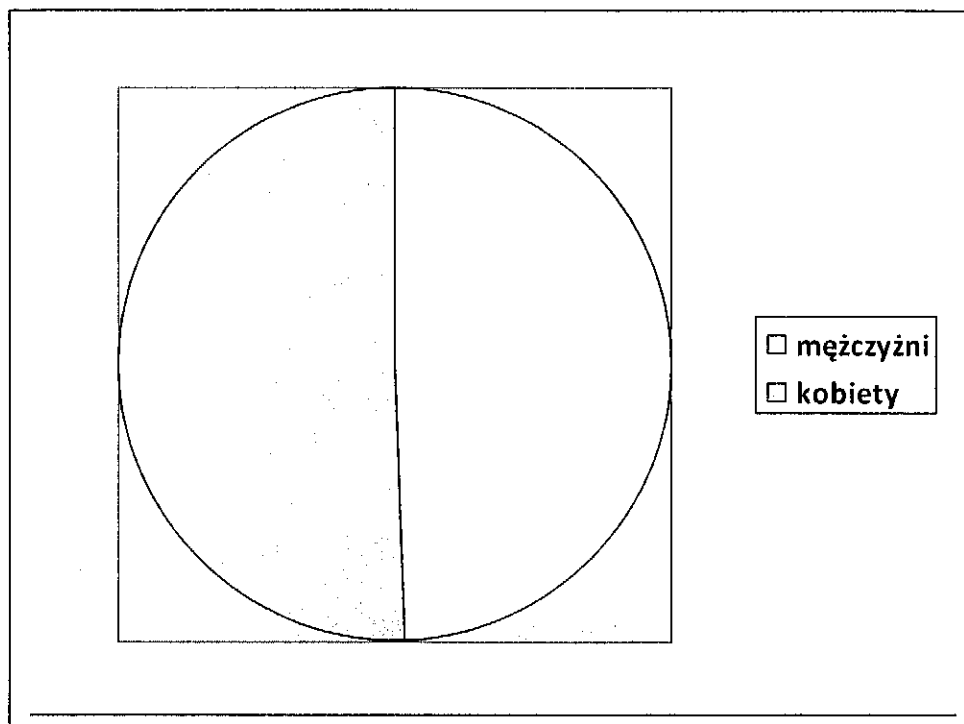
W Nowych Mostach mieszka 245 osób, co stanowi 2,93 % ludności gminy.

DEMOGRAFIA

Tab.1 Stan ludności miejscowości Nowe Mosty, źródło: dane Miasto i Gmina Łasin

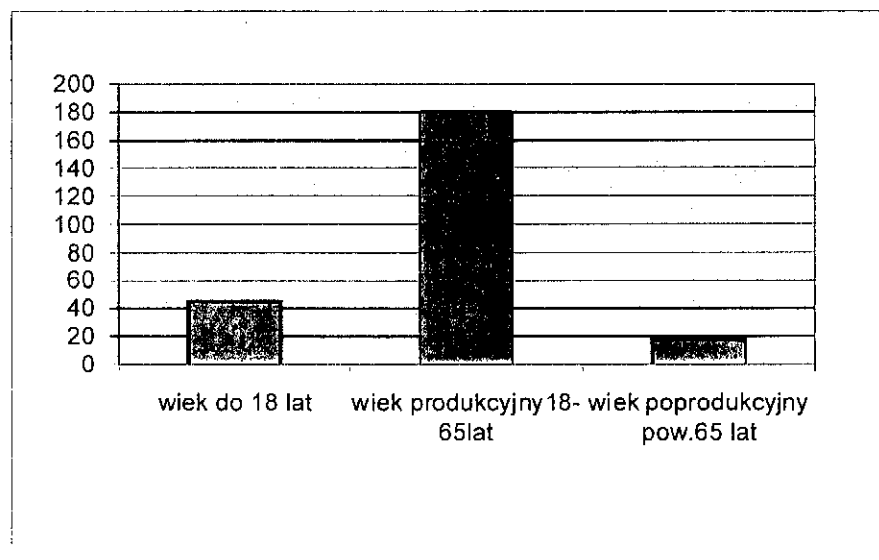
Ilość osób	W tym mężczyźni	W tym kobiety	W tym		
			do 18 lat	18-65 lat	pow. 65 lat
243	120	123	45	180	18

Struktura płci

Rys. 1 Struktura płci wsi Nowe Mosty, źródło: Miasto i Gmina Łasin

Struktura wieku

Rys. 2 Struktura wieku mieszkańców, źródło: dane Miasta i Gminy Łasin

Jak widać na wykresie dominują mieszkańcy w wieku produkcyjnym, a najmniej jest osób w wieku poprodukcyjnym czyli możemy powiedzieć, że jest to

społeczeństwo rozwijające się, ponieważ ilość osób w wieku przedprodukcyjnym jest większa niż ilość w wieku poprodukcyjnym. W rzeczywistości większość młodych osób wyjeżdża do miast na studia lub w poszukiwaniu pracy.

Dynamika liczby ludności na przestrzeni lat

Tab.2 Liczba ludności na przełomie lat 1994 -2013, źródło: dane Miasto i Gmina Łasin.

rok	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Liczba mieszkańców	268	265	262	262	266	262	261	255	252	252	258	258	263	263

2008	2009	2010	2011	2012	2013
265	251	255	250	253	244

Nowe Mosty – okolice

- Wybudowanie Łasińskie - 2 km
- Bukowiec - 2 km
- Szczepanki - 3 km
- Rogóźno-Zamek - 3 km
- Orle - 4 km
- Szembruczek - 4 km
- Jasiewo - 5 km
- Nowe Błonowo - 5 km
- Dąbrówka Królewska - 6 km
- Salno - 6 km
- Bogdanki - 6 km
- Stare Błonowo - 6 km
- Kłódka - 6 km
- Rogóźno - 6 km
- Szembruk - 6 km
- Łasin - 6 km
- Annowo - 7 km
- Gruta - 7 km
- Jakubkowo - 7 km

- Przesławice - 7 km
- Wydrzno - 7 km
- Budy - 7 km
- Gubiny - 7 km
- Skurgwy - 8 km
- Grabowiec - 9 km
- Jankowice - 9 km
- Nogat - 9 km
- Szonowo Szlacheckie - 9 km
- Mędrzyce - 9 km
- Lisie Kąty - 10 km
- Melno - 10 km
- Nicwałd - 10 km
- Nowe Jankowice - 10 km
- Plesewo - 10 km
- Szynwałd - 10 km
- Białochowo - 10 km
- Zarośle - 10 km
- Lisnówko - 10 km
- Świecie nad Osą - 10 km
- Dusocin - 11 km

2. Inwentaryzacja zasobów służących odnowie miejscowości.

- **KRAJOBRAZ** - teren miejscowości to wysoczyzna morenowa falista, powstała na skutek działania lądolodu ze zróżnicowanym topograficznie krajobrazem.

Rezerwat przyrody „Dolina Osy”. Rezerwat o całkowitej powierzchni 665,12 ha został utworzony celem ochrony dolnego odcinka doliny rzeki Osy z nie zmienioną szatą roślinną. W skład rezerwatu wchodzi tereny gmin Rogóźno, Gruta i Łasin. Powierzchnia rezerwatu na terenie gminy Łasin wynosi 218,3 ha.

Ochroną objęto części obrębów **Nowe Mosty**, **Szczepanki** i **Przesławice**;

- **KLIMAT** - najważniejszym czynnikiem decydującym o klimacie to położenie geograficzne i ukształtowanie powierzchni. Miejscowość Nowe Mosty znajduje się na obszarze, który jest zarówno pod wpływem wilgotnych, jak i suchych mas powietrza, ich ścieranie się powoduje przejściowy charakter klimatu. Jego cechą

charakterystyczną jest duża zmienność warunków pogodowych, jednak ogólnie są one przyrodniczo korzystne

- **GLEBY** - Obszar miejscowości jest rolniczy, o bardzo dobrych i dobrych glebach, zasobnych w składniki pokarmowe i właściwych warunkach wilgotnościowych (zaliczmy do obszaru A). Przeważają czarne ziemie w obniżeniach terenu, gdzie notuje się wysoki poziom wód gruntowych. Charakteryzują się wysoką urodzajnością, często obniżoną w wyniku nadmiernego uwilgotnienia, najczęściej liczone do klasy IVa, IIIb oraz IVb. Są to gleby o niskim zanieczyszczeniu chemicznym.
- **ŚWIAT ROŚLINNY** - Najcenniejszy zespół parkowy, o starym i bogatym składzie gatunkowym drzew.

- **ŚWIAT ZWIERZĘCY** - występują tu zwierzęta właściwe dla tego obszaru: sarny, dziki, lisy oraz rzadko występujące na terenie gminy wydry. Występują tu liczne gatunki ptaków.

- **DROGI I KOMUNIKACJA:**

Przez wieś Nowe Mosty przebiegają drogi zaliczone do następujących dróg publicznych:

Drogi krajowe:

- droga krajowa nr 16 relacji Dolna Grupa – Grudziądz – Iława – Ostróda – Olsztyn – Mrągowo – Ełk – Augustów – przejście graniczne z Litwą w Ogrodnikach, droga posiada jedną jezdnię – po 1 pasie ruchu w jedną stronę, w pasie drogowym brakuje poboczy;

Drogi powiatowe:

- droga powiatowa nr 1368 C relacji Szembruczek – Nowe Mosty
- droga powiatowa nr 1386 C relacji Nowe Mosty – Szczepanki
- droga powiatowa nr 1387 C relacji Nowe Mosty – Bogdanki

Drogi gminne:

- droga gminna nr 041309 C relacji Nowe Mosty – Szczepanki Wybudowanie
- droga gminna nr 041311 C relacji droga powiatowa w Nowych Mostach – droga krajowa nr 16 w Nowych Mostach

Na terenie gminy Łasin przewozy pasażerskie realizowane są przez następujących przewoźników:

- spółka PKS
- firmy prywatne

Przez teren Nowe Mosty odbywają się zarówno kursy dalekobieżne jak i krótkobieżne. Można odbyć podróż do Grudziądza, Bydgoszczy, Torunia, Kwidzyna, Olsztyna i Jabłonowa Pomorskiego.

Najbardziej znanym przewoźnikiem prywatnym działającym na terenie miasta i gminy Łasin jest firma TOMKAS, która obsługuje połączenie relacji Świecie nad Osą – Łasin – Grudziądz.

Najbardziej znanym przewoźnikiem prywatnym działającym m.in. na terenie gminy Łasin jest firma TOMKAS, która obsługuje połączenie relacji Świecie nad Osą – Łasin – Grudziądz.

- **TELEKOMUNIKACJA** - większość mieszkańców posiada telefony stacjonarne, mieszkańcy posiadają indywidualny dostęp do Internetu; dostępne są wszystkie sieci telefonii komórkowej.
- **CIEPŁOWNICTWO** - na terenie wsi nie ma zbiorczej sieci ciepłowniczej. Wszystkie obiekty zasilane są energią ciepłą pochodzącą z indywidualnych źródeł ciepła lub lokalnych kotłowni.
- **ZABYTKI** - W miejscowości Nowe Mosty znajdują się 3 cmentarze:
 - cmentarz ewangelicki z 2 połowy XIX w. o powierzchni 0,06 ha, cmentarz nieczynny,
 - cmentarz ewangelicki z początku XX w. o powierzchni 0,18 ha, cmentarz nieczynny,
 - cmentarz ewangelicki z 2 połowy XIX w. o powierzchni 0,31 ha, cmentarz nieczynny.
- **HANDEL I USŁUGI** - Mieszkańcy korzystają z usług dwóch sklepów spożywczo - przemysłowych. Jest kilka punktów wymiany butli gazowych, nie ma natomiast punktów świadczących inne usługi.
- **OŚWIATA** - Szkoła Podstawowa w Łasinie, Gimnazjum w Łasinie, Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Łasinie.

- **OPIEKA ZDROWOTNA** – Najbliższa Przychodnia Zdrowia i szpital znajduje się w Łasinie, oddalonym o 5 km.

- **DZIAŁALNOŚĆ ROLNICZA** - zdecydowana większość mieszkańców wsi to rolnicy indywidualni.
- **RYNEK PRACY** - W miejscowości poziom bezrobocia jest ciągle wysoki. Szczególnie dotyczy on kobiet. Grupa młodych mieszkańców wsi wyemigrowała w celu poszukiwaniu pracy.

Na terenie Miasta i Gminy Łasin funkcjonują zakłady produkcyjne takie jak:

- "BECZKOPOL" Sp. z o.o.
- "Sekura" Sp.j. Zakład Produkcyjno-Handlowy
- "Młyny Szczepanki" Sp. z o.o.

UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z POTRZEB I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY

W ramach analizy SWOT skoncentrowano się na ocenie wewnętrznych zasobów wsi Nowe Mosty, jej atutów i problemów wynikających z przedstawionych uwarunkowań społecznych, gospodarczych, przyrodniczych, infrastrukturalnych.

Ocena mocnych i słabych stron miejscowości, w której będzie realizowana operacja.

Tabela analizy SWOT miejscowości Nowe Mosty

Mocne strony	Słabe strony
- Rosnący poziom wykształcenia wśród mieszkańców miejscowości, - Większa aktywność społeczna w porównaniu z poprzednimi latami, - Rezerwy terenowe w planach zagospodarowania przestrzennego pod rozwój nowych działalności, - Organizowanie imprez sportowo-rekreacyjnych, festynów, - Występowanie gospodarstw rolnych, - Atrakcyjność przyrodnicza miejscowości,	- Trudna sytuacja mieszkańców spowodowana nieopłacalnością produkcji rolnej oraz wysokim stopniem bezrobocia, - Emigracja i migracja młodych i wykształconych mieszkańców wsi w poszukiwaniu lepszych perspektyw i pracy, - Niewystarczające nakłady finansowe na inwestycje i remonty infrastruktury społecznej, - Brak boiska i placu zabaw,
Szanse	Zagrożenia
- Dobra współpraca z sąsiednimi sołectwami, - Dobra współpraca z Urzędem Miasta i Gminy, - Sprzyjająca polityka regionalna adresowana do rozwoju obszarów, a zawiązywanie się stowarzyszeń, - Możliwość rozwoju rekreacji poprzez rewitalizację terenu pod plac zabaw - Możliwość wykorzystania środków finansowych krajowych i zagranicznych z UE,	- Rozwój różnego rodzaju patologii, - Mentalność mieszkańców wsi co do zmiany postrzegania własnego miejsca zamieszkania, - Brak pomocy finansowej na realizację zamierzonych celów,

WIZJA ROZWOJU MIEJSCOWOŚCI

Pragniemy, aby wizja wsi Nowe Mosty stała się czymś, co wpłynie na poprawę jakości życia, pracy i wypoczynku nie tylko, mieszkańców ale również przyjezdnych.

Zatem my, mieszkańcy Nowe Mosty wzięliśmy sobie do serca dobro naszej wsi.

Nasza wspólna przeszłość i przyszłość zobowiązała nas do wzięcia udziału w tworzeniu „Planu Odnowy Miejscowości”, która już wkrótce stanowić będzie o wyjątkowości naszej wsi.

Chcemy, by łączyła się tu tradycja z nowoczesnością oraz historia z teraźniejszością.

Chcemy, by rolnicy nasi umieli korzystać z pomocy płynącej z funduszy unijnych, by nasze rolnictwo cechował wysoki poziom techniczny oraz by opierało się ono na gospodarstwach rodzinnych. Duże szanse upatrujemy również w rozwoju turystyki, m.in. budowa ścieżki edukacyjno-przyrodniczej wzdłuż Doliny Osy oraz budowa placu rekreacyjnego (w tym świetlica) czemu sprzyjać będzie bez wątpienia atrakcyjność wsi oraz całej gminy.

Szczególnie ważne jest dla nas stworzenie odpowiednich warunków do życia, pracy, wypoczynku i zabawy w naszej miejscowości. Dlatego tak ważne jest dla nas, aby powstał obiekt sportowy, dzięki któremu zwiększy się aktywność fizyczna wśród młodzieży i osób dorosłych a także pragniemy stworzyć bezpieczne miejsce zabaw i wypoczynku najmłodszych mieszkańców miejscowości, którzy czas wolny lubią spędzać aktywnie na „świeżym powietrzu”

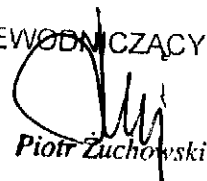
Chcemy, aby Nowe Mosty było wsią zadbaną i uporządkowaną, aktywną i nowoczesną, wsią atrakcyjną dla zamieszkania i chroniącą środowisko oraz wsią wygodną i bezpieczną z rozwiniętą infrastrukturą techniczną

Szczegółowa wizja rozwoju miejscowości:

1. Elektryfikacja wsi – założenie lamp oświetleniowych
2. Generalny remont drogi gminnej 1 km oraz wydzielenie ścieżki rowerowej
3. Renowacja obiektów kultu – figura, krzyż, cmentarze
4. Budowa placu rekreacyjnego na obszarze 1,03 ha
5. Budowa świetlicy wiejskiej

6. Budowa ścieżki ekologiczno-przyrodniczej przez wieś do mostu na Osie.
(Teren rezerwatu „Dolina Osy”)
7. Remont dróg wiejskich.

PRZEWODNICZĄCY RADY

Piotr Zuchowski